

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2016 – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ – ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α

A1.

α) Σωστό

β) Λάθος

γ) Σωστό

δ) Σωστό

ε) Λάθος

A2. α

A3. γ

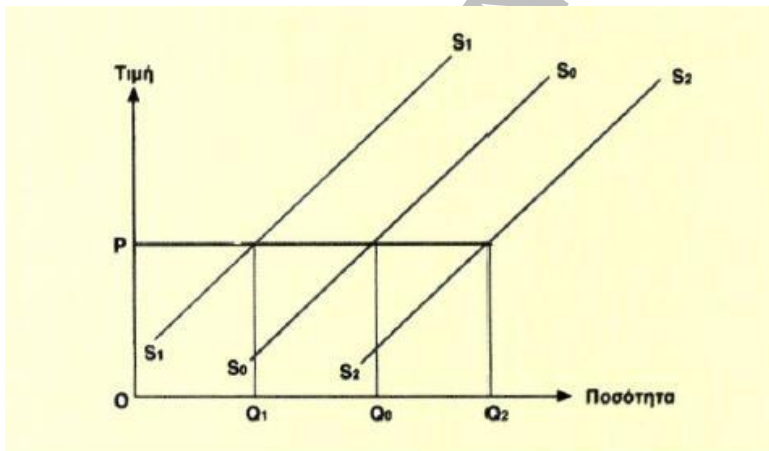
ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Β

Β1.α.β.γ.δ. Βλέπε σελ. 83-84 του σχολικού βιβλίου, Κεφάλαιο 4, παράγραφος 5. «Προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς».

Δηλαδή:

Η τιμή του αγαθού είναι ο παράγοντας εκείνος που προσδιορίζει την προσφερόμενη ποσότητα, όταν οι υπόλοιποι παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*). Οι υπόλοιποι παράγοντες, εκτός από την τιμή, προσδιορίζουν τη θέση της καμπύλης προσφοράς. Η μεταβολή τους μετατοπίζει ολόκληρη την καμπύλη της προσφοράς, όπως παρουσιάζεται στο διάγραμμα 4.4.

Διάγραμμα 4.4

Οι βασικότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες είναι:

α) Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών. Η μεταβολή της τιμής ενός ή περισσότερων από τους συντελεστές που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ενός αγαθού συνεπάγεται τη μεταβολή του κόστους παραγωγής του. Αν υπάρχει αύξηση των τιμών των παραγωγικών συντελεστών, αυξάνεται το κόστος του αγαθού για κάθε επίπεδο παραγωγής. Αυτό σημαίνει μετατόπιση της καμπύλης του οριακού κόστους προς τα πάνω και αριστερά. Το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους, από το σημείο που τέμνει το μέσο μεταβλητό κόστος και μετά, είναι η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης και μετατοπίζεται αριστερά, όπως

φαίνεται στο διάγραμμα 4.4. Η καμπύλη προσφοράς από τη θέση S_0S_0 μετατοπίζεται στη θέση S_1S_1 και η προσφερόμενη ποσότητα στην τιμή P από Q_0 αρχικά μειώνεται σε Q_1

Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει, όταν μειώνονται οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών για το αγαθό, με αποτέλεσμα να μειώνεται το κόστος παραγωγής. Η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται στη θέση S_2S_2 , όπου η προσφερόμενη ποσότητα που αντιστοιχεί στην τιμή P αυξάνεται από Q_0 σε Q_2 .

β) Η Τεχνολογία της παραγωγής. Η μεταβολή στην τεχνολογία έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή στη συνάρτηση παραγωγής. Η βελτίωση οδηγεί σε αύξηση του παραγόμενου αγαθού με ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών, ενώ η χειροτέρευση στο αντίθετο. Αν βελτιωθεί η τεχνολογία, άμεση συνέπεια της αύξησης της παραγωγής είναι η μείωση του μέσου και οριακού κόστους παραγωγής, αφού με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών, και εφόσον οι τιμές τους παραμένουν σταθερές, παράγουμε περισσότερο προϊόν. Αποτέλεσμα είναι να έχουμε μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά, στη θέση S_2S_2 από S_0S_0 (διάγραμμα 4.4). Το αντίθετο αποτέλεσμα παρουσιάζεται στην καμπύλη προσφοράς, όταν χειροτερεύει η τεχνολογία. Η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται στη θέση S_1S_1 από τη θέση S_0S_0

γ) Οι καιρικές συνθήκες. Η σημασία του συγκεκριμένου παράγοντα σχετίζεται κυρίως με την παραγωγή και την προσφορά γεωργικού προϊόντος. Η επίδραση αυτή είναι σημαντική για χώρες που παράγουν κυρίως γεωργικά προϊόντα. Οι καλές καιρικές συνθήκες για την παραγωγή των αγαθών αυξάνουν την προσφορά και μετατοπίζουν την καμπύλη προσφοράς προς τα κάτω και δεξιά, ενώ οι δυσμενείς μειώνουν την προσφορά και μετατοπίζουν την καμπύλη προσφοράς προς τα πάνω και αριστερά (διάγραμμα 4.4.).

δ) Ο αριθμός των επιχειρήσεων. Όσο αυξάνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων, είναι λογικό να αυξάνεται η προσφορά, δηλαδή να μετατοπίζεται η καμπύλη προσφοράς προς τα δεξιά, και το αντίθετο, όταν μειώνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων, μειώνεται και η προσφορά και μετατοπίζεται η καμπύλη προσφοράς προς τα αριστερά. Πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ οι προηγούμενοι παράγοντες επηρεασμού της προσφοράς αφορούν τόσο την ατομική καμπύλη προσφοράς μιας επιχείρησης όσο και την αγοραία καμπύλη προσφοράς, ο αριθμός των επιχειρήσεων αφορά αποκλειστικά την αγοραία καμπύλη προσφοράς.

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Συνδυασμοί ποσοτήτων	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού X	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού Ψ	Κόστος ευκαιρίας του αγαθού X σε όρους Ψ (Κ.Ε. _X)	Κόστος ευκαιρίας του αγαθού Ψ σε όρους X (Κ.Ε. _Ψ)
A	0	300		
			2	1/2
B	40	220		
			3	1/3
Γ	70	130		
			4	1/4
Δ	90	50		
			5	1/5
E	100	0		

- Κ.Ε. του X = $\frac{\text{Μονάδες του αγαθού Ψ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού X που παράγονται}}$

$$A \rightarrow B: \text{Κ.Ε. του X} = 2 \Leftrightarrow 2 = \frac{300 - 220}{X_B - 0} \Leftrightarrow \boxed{X_B = 40}$$

- Κ.Ε. του Ψ = $\frac{\text{Μονάδες του αγαθού X που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού Ψ που παράγονται}}$

$$\Delta \rightarrow \Gamma: \text{Κ.Ε. του Ψ} = \frac{1}{4} \Leftrightarrow \frac{1}{4} = \frac{90 - 70}{\Psi_\Gamma - 50} \Leftrightarrow \boxed{\Psi_\Gamma = 130}$$

- Κ.Ε. του X $_{(B \rightarrow \Gamma)} = \frac{220 - 130}{70 - 40} = \frac{90}{30} = 3$

- Κ.Ε. του $X = \frac{130-50}{90-70} = \frac{80}{20} = 4$
($\Gamma \rightarrow \Delta$)

- Κ.Ε. του $X = \frac{50-0}{100-90} = \frac{50}{10} = 5$
($\Delta \rightarrow \text{E}$)

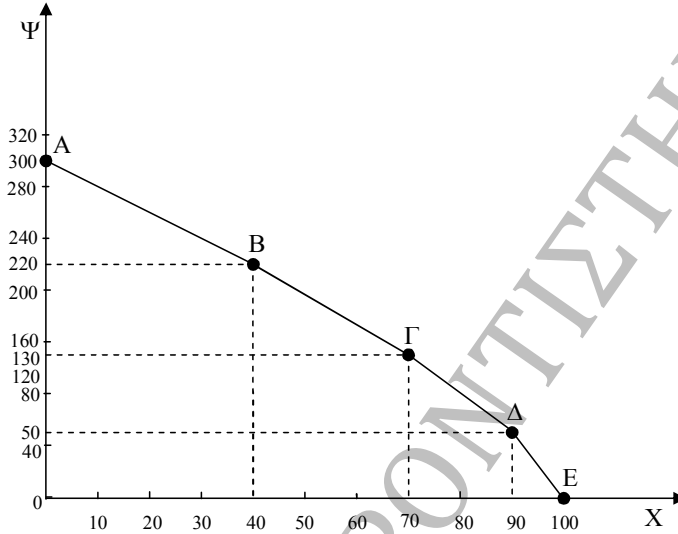
- Κ.Ε. του $\Psi = \frac{1}{\text{Κ.Ε. του } X}$

Άρα:

- Κ.Ε. του $\Psi = \frac{1}{2}$
($B \rightarrow A$)

- Κ.Ε. του $\Psi = \frac{1}{5}$
($E \rightarrow \Delta$)

Γ2.

Γ3.

Κ.Ε. του $X=4$, άρα, $4 = \frac{130 - \Psi}{75 - 70} \Leftrightarrow \Psi_{\max} = 110$
($\Gamma \rightarrow \Delta$)

Γ4.

Κ.Ε. του $X=5$, άρα, $5 = \frac{50 - \Psi}{92 - 90} \Leftrightarrow \Psi_{\max} = 40$
($\Delta \rightarrow E$)

Δηλαδή, για δεδομένο $X=92$, $\Psi_{\max} = 40$. Άρα, ο συνδυασμός $K(X=92, \Psi=30)$ είναι εφικτός, βρίσκεται αριστερά της Κ.Π.Δ. και η οικονομία σε αυτό το συνδυασμό δεν εξαντλεί τις παραγωγικές της δυνατότητες, που σημαίνει ότι ορισμένοι ή όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές υποαπασχολούνται.

Γ5.

$$\text{Θέλω } \Psi = 300 - 110 = 190$$

$$\text{Κ.Ε. του } X = 3, \text{ άρα, } 3 = \frac{220 - 190}{X - 40} \Leftrightarrow X_{\max} = 50$$

(B→Γ)

Άρα, για να παραχθούν οι τελευταίες 110 μονάδες από το αγαθό Ψ πρέπει να θυσιαστούν $50 - 0 = 50$ μονάδες από το αγαθό Χ.

ΟΜΑΔΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Δ1.

P	Q _S	Έλλειμμα	E _D
5	30	50	$-\frac{1}{2}$
6	32		

Προσφορά: $Q_S = \gamma + \delta P$

$$\text{Επομένως: } \left. \begin{array}{l} 30 = \gamma + \delta \cdot 5 \\ 32 = \gamma + \delta \cdot 6 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \begin{array}{l} \gamma = 20 \\ \delta = 2 \end{array}$$

Άρα: $Q_S = 20 + 2P$

- Για $P = 5$:
 $\text{Έλλειμμα} = 50 \Leftrightarrow$
 $Q_D - Q_S = 50 \Leftrightarrow$
 $Q_D - 30 = 50 \Leftrightarrow$
 $Q_D = 80$

- Για $P = 5$, $Q_D = 80$, $E_D = -\frac{1}{2}$

Άρα:

- $E_D = \frac{\Delta Q}{Q} \frac{P}{\Delta P} \Leftrightarrow$

$$-\frac{1}{2} = \beta \frac{5}{80} \Leftrightarrow$$

$$\beta = -8$$

- $Q_D = \alpha + \beta \cdot P \Leftrightarrow$

$$80 = \alpha - 8 \cdot 5 \Leftrightarrow$$

$$\alpha = 120$$

Άρα: $Q_D = 120 - 8P$

Δ2.

ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΑΓΟΡΑΣ:

$$Q_D = Q_S \Leftrightarrow 120 - 8P = 20 + 2P \Leftrightarrow P_E = 10 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

- $\left. \begin{array}{l} Q_D = 120 - 8 \cdot 10 = 40 \\ Q_S = 20 + 2 \cdot 10 = 40 \end{array} \right\} \Leftrightarrow Q_E = 40 \text{ μονάδες}$

Δ3.

$$\text{Έλλειμμα} = 20 \Leftrightarrow$$

$$Q_D - Q_S = 20 \Leftrightarrow$$

$$(120 - 8P) - (20 + 2P) = 20 \Leftrightarrow$$

$$P = 8 \text{ χ.μ}$$

Δ4.

- Για $P_1 = 5$: $Q_{D_1} = 120 - 8 \cdot 5 = 80$
- Για $P_2 = 6$: $Q_{D_2} = 120 - 8 \cdot 6 = 72$

- $\Sigma\Delta_1 = P_1 \cdot Q_1 = 5 \cdot 80 = 400$ χρηματικές μονάδες
- $\Sigma\Delta_2 = P_2 \cdot Q_2 = 6 \cdot 72 = 432$ χρηματικές μονάδες
- Άρα: $\frac{\Sigma\Delta_2 - \Sigma\Delta_1}{\Sigma\Delta_1} \cdot 100 = \frac{432 - 400}{400} \cdot 100 = 8\%$

- Η συνολική δαπάνη ($\Sigma\Delta$) ως γινόμενο $P \cdot Q$ εμπεριέχει δύο αντίθετες δυνάμεις που η μία τείνει να την αυξήσει και η άλλη τείνει να τη μειώσει (εξαιτίας του Νόμου της Ζήτησης).

Εφόσον η ζήτηση είναι ανελαστική ($|E_D| < 1$, δηλαδή $\left| \frac{\Delta Q}{Q} \right| < \left| \frac{\Delta P}{P} \right|$) και η τιμή

αυξάνεται από 5€ σε 6€, στο γινόμενο $P \cdot Q$ επικράτησε η ισχυρότερη μεταβολή της τιμής. Άρα, η συνολική δαπάνη αυξήθηκε κατά 8%.

Δ5.

α. ΝΕΑ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΑΓΟΡΑΣ:

$$Q_D' = Q_S \Leftrightarrow 110 - 8P = 20 + 2P \Leftrightarrow P_E' = 9 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

$$\begin{cases} Q_D' = 110 - 8 \cdot 9 = 38 \\ Q_S = 20 + 2 \cdot 9 = 38 \end{cases} \Leftrightarrow Q_E' = 38 \text{ μονάδες}$$

β. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός συμπληρωματικού αγαθού (*ceteris paribus*).

Με σταθερή την προσφορά, η αγορά του αγαθού Χ ισορρόπησε σε ένα σημείο E' που αντιστοιχεί σε μικρότερη τιμή (P_E') και ποσότητα ισορροπίας (Q_E'), δηλαδή η ζήτηση του αγαθού Χ μειώθηκε.

Άρα, η τιμή του συμπληρωματικού αγαθού Ψ αυξήθηκε.

Επιμέλεια: Κουτσομπέλη Κατερίνα

Λυμπεροπούλου Κατερίνα